

Puiden kaataminen yleisiltä alueilta

Tätä ohjetta noudatetaan tilanteissa, jossa joudutaan kaatamaan puita Helsingin kaupungin hallinnassa olevilta yleisiltä alueilta.

Yksityisillä tahoilla ei ole oikeutta kaataa puita yleisiltä alueilta ilman maanomistajan suostumusta.

Ohje on laadittu yhteistyössä Helsingin kaupunkiympäristön kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelun sekä liikenne- ja katusuunnittelun kanssa.

Sisällys

Maisematyöluva	2
Maisematyölupaa ei tarvita seuraavissa tapauksissa	2
Hankkeen vaikutusten arvioiminen	4
Puidenkatselmusryhmä	5
Lausunto luvan tarpeellisuudesta.....	5
Maisematyöluvan hakeminen	6
Maisematyöluvan myöntämisen edellytykset.....	7
Aloittamisoikeus	7
Kaatotöiden suunnittelu ja niistä tiedottaminen	7
Luonnonsuojelulain huomioiminen	7
Linnut	7
Liito-oravat ja lepakot	7
Vaaralliset puut	8
Haittaa aiheuttavat puut tonttien rajoilla	8
Lisätietoja.....	9
Valokuvat ja piirrokset	9

Maisematyö lupa

Maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n mukaan maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman rakennusvalvontaviranomaisen lupaa:

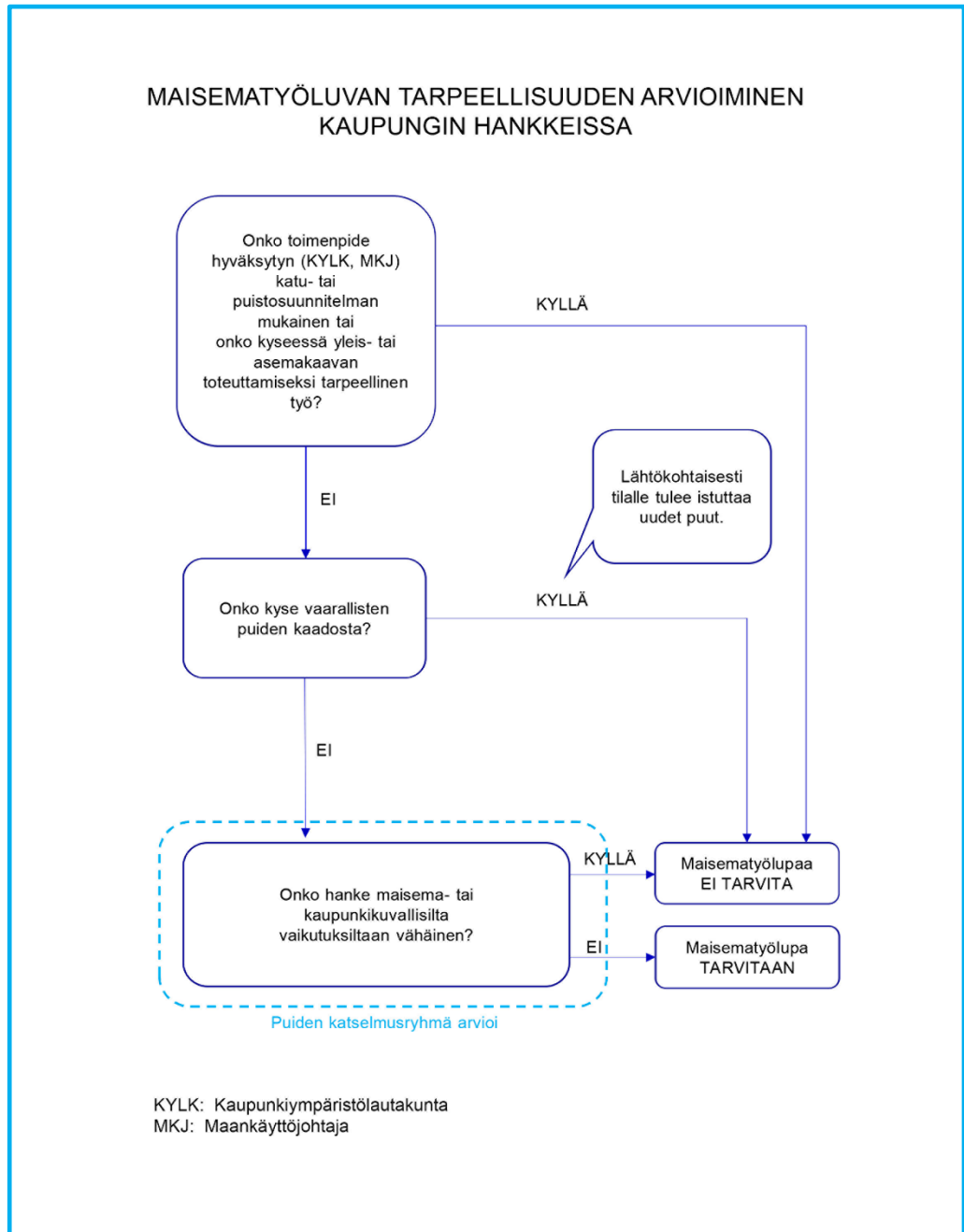
- Asemakaava-alueella.
- Ranta-asemakaava-alueella, jos ranta-asemakaavassa niin määrätään.
- Yleiskaava-alueella, jos yleiskaavassa niin määrätään, lukuun ottamatta puiden kaatamista maa- ja metsätalousvaltaiseksi osoitetulla alueella.
- Alueella, jolla on voimassa 53 §:ssä tarkoitettu rakennuskielto asemakaavan laatimiseksi, tai jolle yleiskaavan laatimista tai muuttamista varten on niin määrätty.

Lupaa kutsutaan maankäyttö- ja rakennuslaissa maisematyöluvaksi. Maisematyöluvun myöntää Helsingissä rakennusvalvontapalvelun Lupayksikkö 2:n päällikkö.

Maisematyölupaa koskevia säännöksiä ei sovelleta sellaiseen maa-ainesten ottamiseen, johon tarvitaan maa-aineslaissa (555/1981) tarkoitettu lupa.

Maisematyölupaa ei tarvita seuraavissa tapauksissa:

- Yleis- tai asemakaavan toteuttamiseksi tarpeellisten töiden suorittamiseen. Tällaisia töitä ovat mm. katutyömaat, esirakentamistöiden massanvaihdot, stabiloinnit ja ylipenkereiden rakentaminen sekä niistä johtuvat puiden kaadot. Louhintaa voidaan esirakentamisen yhteydessä suorittaa ilman maisematyöluvun hakemista vain asemakaavan edellyttämällä tavalla.
- Myönnetyn rakennus- tai toimenpideluvan mukaisten töiden suorittamiseen.
- Yleisistä teistä annetun lain mukaiseen hyväksytyyn tiesuunnitelmaan perustuvien toimenpiteiden suorittamiseen.
- Hyväksytyjen katu- tai puistosuunnitelmien mukaisten töiden suorittamiseen. Katusuunnitelmassa tulee esittää kadun sopeutuminen ympäristöön ja vaikutukset ympäristökuvaan, kuten esimerkiksi mahdollisten luiskausten aiheuttamat puiden kaadot katualueen reunoilla ja sen ulkopuolella.
- Vaikutuksiltaan vähäisiin toimenpiteisiin.
- Ympäristölleen välitöntä vaaraa aiheuttavan puun kaatamiseen.
- Vaarallisen kasvitautin saastuttaman puun kaatamiseen.

Kuva 1. Maisematyöluvun tarpeellisuuden arvioiminen kaupungin hankkeissa.

Hankkeen vaikutusten arvioiminen

Hankkeissa, jotka edellä esitetyn kaavion perusteella edellyttävät vaikutusten arvioimista, arvioidaan ensisijaisesti hankkeen maisema- tai kaupunkikuvaa muuttavaa vaikutusta.

Arviointiin vaikuttavat esimerkiksi alueen sijainti asuinrakennusten lähellä, asemakaava, kulttuuriympäristön suojeluarvot sekä kohteen mahdolliset erityiset luontoarvot.

Maisema- tai kaupunkikuvaa vähäisesti muuttava puiden kaataminen voidaan tehdä ilman maisematyölupaa. Näin esimerkiksi maisemaa vähäisesti muuttava harvennushakkuu yhtenäisellä metsäalueella voi olla mahdollista toteuttaa ilman maisematyölupaa, vaikka kaadettavia puita olisi runsas määrä. Toisaalta yhdenkin puun kaataminen luonnonsuojelualueelta tai muutamien kookkaiden puiden kaataminen esimerkiksi kantakaupungissa sijaitsevasta kulttuurihistoriallisesti arvokkaasta puistosta saattaa edellyttää maisematyöluvan hakemista.

Epäselvissä tilanteissa hankkeen vaikutusten ja maisematyöluvan tarpeellisuuden arviointi on rakennusvalvonnan tehtävä. Rakennusvalvonta antaa pyynnöstä asiaa koskevan lausunnon (maisematyölausunto). Rakennusvalvonta voi käyttää arvioinnin apuna kaupungin puidenkatselmusryhmää.

Kuva 2. Yksittäisilläkin puilla voi olla suuri merkitys maisemassa.

Puidenkatselmusryhmä

Maisematyöluvan tarpeellisuuden arviointia varten voidaan kutsua koolle ns. puidenkatselmusryhmä, jonka toiminta ja kokoonpano pohjautuvat kaupunginhallituksen päätökseen katselmusryhmän asettamisesta sekä aikaisempaan kaupunkiorganisaation virastorakenteeseen.

Katselmusryhmän tehtävänä on arvioida ensisijaisesti yleisillä alueilla tehtävien puiden kaatojen maisematyöluvan tarpeellisuutta. Tarvittaessa ryhmä voi antaa lausunnon maisematyöluvan tarpeellisuudesta myös yksityisten tahojen hallinnoimilla alueilla tehtävistä puidenkaatotoista.

Katselmusryhmään nimetään yksi edustaja kaupunkiympäristön kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelusta, rakennusvalvontapalveluista, ympäristöpalvelusta, alueidenkäyttö- ja valvontayksiköstä sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ulkoilupalvelusta. Kullekin edustajalle nimetään myös varajäsen. Katselmusryhmään voidaan tarpeen tullen ottaa tilapäisiä asiantuntijajäseniä myös muilta toimialoilta tai liikelaitoksista. Jäsenet ja varajäsenet ilmoitetaan rakennusvalvontapalveluille, joka huolehtii katselmusryhmän koolle kutumisesta sekä kirjaa ryhmän antaman lausunnon. Katselmusryhmä arvioi onko puiden kaataminen välttämätöntä / tarpeellista sekä ottaa kantaa siihen, tarvitaanko toimenpiteelle maisematyölupa. Jos luvan tarpeesta on epäselvyyttä, asia ratkaistaan rakennusvalvonnassa.

Katselmusryhmä avustaa tarvittaessa myös suunnitelmaa toteuttavia toimialoja ja liikelaitoksia hankkeesta tiedottamisessa ja eri tahojen yhteistyön järjestämisessä. Katselmusryhmä tekee tarvittaessa ehdotuksia mainittujen toimenpiteiden suorittamisen ja valvonnan kehittämiseksi.

Lausunto luvan tarpeellisuudesta

Rakennusvalvonta antaa lausunnon luvan tarpeellisuudesta aina kirjallisesti.

Lausuntoa haetaan **neuvontapyyntönä** Lupapistein ([Lupapiste.fi](https://lupapiste.fi)) kautta.

Lausuntoa voi pyytää joko maapohjan haltijan edustaja tai muu taho, jolla on valtuudet toimia hankkeessa kaupungin puolesta.

Lisätietoja menettelytavasta antaa ensisijaisesti rakennusvalvonnan maisema-arkkitehti, johon on syytä olla yhteydessä myös silloin, kun kaatohankkeeseen ryhtyvä toivoo asiasta puidenkatselmusryhmän lausuntoa.

Jos hanketta ei voida arvioida vaikutuksiltaan vähäiseksi, neuvontapyyntöä kautta voidaan jatkaa suoraan maisematyöluvan hakemiseen.

Maisematyöluvan hakeminen

Maisematyöluvan hakijana toimii maapohjan haltija eli kaupungin omistamilla yleisillä alueilla Helsingin kaupunkiympäristön toimiala / Rakennukset ja yleiset alueet (RYA). Asiamiehenä voi toimia myös muu taho kaupungin antamalla valtakirjalla.

Hakemus jätetään Lupapisteeseen (lupapiste.fi).

Maisematyölupaa haettaessa hankkeessa tulee olla pääsuunnittelija, kuten maisema-arkkitehti.

Hakemuksen liitteeksi tarvitaan:

- Asemapiirros (mittakaava 1:500), jossa on esitetty hankkeen sisältö, toimenpidealueen rajausta ja aluetta koskevat asemakaavamääräykset.
- Suunnitelma korvaavista istutuksista/ ympäristösuunnitelma (mittakaava esim. 1:200)
- Valokuvia alueesta.
- Arboristin lausunto puiden kunnosta tarvittaessa.
- Helsingin kaupungin karttapalvelusta tulee tarkistaa mm. liito-oravien ja lepakoiden esiintymät.

Rakennusvalvonta voi tarvittaessa edellyttää myös muita täydentäviä suunnitelmia päätöksenteon pohjaksi. Maisematyölupaa ei voida myöntää asemakaavan vastaiselle toimenpiteelle, eikä hankkeelle, joka turmelee kaupunki- tai maisemakuvaa.

Lupakäsittelyn yhteydessä rakennusvalvonta arvioi naapurien kuulemisen tarpeellisuuden. Jos kuuleminen on tarpeellista, sen suorittaa rakennusvalvonta. Kuulemiseen varattava aika lupaprosessissa on noin kolme viikkoa. Kuulemisaikana jätetyt huomautukset tulee huomioida suunnitelmissa.

Kuulemiseen ja siihen liittyviin mahdollisiin suunnitelmamuutoksiin varattavan ajan lisäksi hankkeeseen ryhtyvän on huomioitava luvan julkipanopäivästä laskettava kahden viikon valitusaika. Näitä lain mukaisia aikamääriä ei ole mahdollista lyhentää, mikä tarkoittaa, että maisematyölupa on haettava hyvissä ajoin ennen kaatotoiden kaavailtua aloittamista. Luvan myöntämisen aikataulut ovat lisäksi sidoksissa rakennusvalvonnan resursseihin ja päätöspäiviin.

Maisematyölupia koskevat päätökset tekee rakennusvalvontapalvelujen Lupayksikkö 2:n päällikkö. Lupapäätökset valmistelee rakennusvalvonnan maisema-arkkitehti.

Maisematyöluvasta tehdystä päätöksestä voidaan tehdä oikaisuvaatimus. Sen tekemiseen on maankäyttö- ja rakennuslain 192 §:n mukaan oikeus sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa, kunnan jäsenenä, sekä kunnalla ja naapurikunnalla, jonka maankäytön suunnitteluun päätös vaikuttaa. Mahdollinen oikaisuvaatimus voi johtaa hankkeen merkittävään pitkittymiseen tai jopa hankkeen kariutumiseen, mikä on syytä huomioida maisemaa muuttavien hankkeiden yhteydessä.

Tämän vuoksi esimerkiksi kaikki katurakentamisesta aiheutuvat puiden kaatamiset myös varsinaisen katualueen ulkopuolella on syytä esittää katusuunnitelmien yhteydessä, jolloin erillistä maisematyölupaprosessia ei tarvita.

Maisematyöluvan myöntämisen edellytykset

Maankäyttö- ja rakennuslain 140 §:n mukaan "Alueella, jolla on voimassa asemakaava tai yleiskaava, maisematyölupa on myönnettävä, jollei toimenpide vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen taikka turmele kaupunki- tai maisemakuvaa. Alueella, jolle kunta on määrännyt rakennuskiellon asemakaavan laatimista tai muuttamista varten tai jolle yleiskaavan laatimista varten on määrätty toimenpiderajoitus, lupa voidaan myöntää, jollei toimenpide tuota huomattavaa haittaa kaavan laatimiselle taikka turmele kaupunki- tai maisemakuvaa."

Aloittamisoikeus

Maisematyöluvan mukaisten puunkaatojen aloittamiselle ennen luvan lainvoimaisuutta ei voida myöntää oikeutta, sillä puiden kaataminen on peruuttamaton toimenpide. Aloittamisoikeuden myöntäminen tekisi muutoksenhaun hyödyttömäksi.

Kaatotöiden suunnittelu ja niistä tiedottaminen

Katu- ja puistosuunnitelmien laatimiseen sekä maisematyölupaa edellyttäviin hankkeisiin liittyy maankäyttö- ja rakennuslain mukainen vuorovaikutus osallisten kanssa sekä mahdollisuus muistutusten tekemiseen.

Myös vähäiseksi arvioituista puunkaatojen hankkeista, jotka eivät perustu hyväksytyyn katu- tai puistosuunnitelmaan ja jotka eivät edellytä maisematyöluvan hakemista, on tiedotettava sopivalla tavalla etukäteen. Tiedottaminen ja kaatotöiden syistä kertominen auttavat kaupunkilaisia hyväksymään paremmin ympäristössä tapahtuvat muutokset.

Ennen töiden aloittamista toimenpiteestä tulee tiedottaa myös toimenpidepaikalla. Myös suunnitelmien mahdollisesta muuttumisesta tai lykkääntymisestä on tiedotettava sopivalla tavalla.

Luonnonsuojelulain huomioiminen

Linnut

Puiden kaatotyöt on suunniteltava ja ajoitettava niin, ettei lintujen pesäpuita kaadeta, eikä puita kaadettaessa häiritä pesiviä lintuja 1.4.–31.7. välisenä aikana. Jos puiden kaatamista ei tänä ajankohtana voida välttää, on lintuasiantuntijan tutkittava puut luonnonsuojelulain mukaisen lintujen pesimärauhan varmistamiseksi.

Asiantuntijan tulee olla ornitologi tai muu lintujen pesimätavat riittävän hyvin tunteva henkilö. Asiaa koskevia lisätietoja saa Helsingin kaupungin ympäristöpalvelun Ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksiköstä.

Liito-oravat ja lepakot

Liito-oravien ja lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain mukaan kiellettyä ilman eri päätöstä. Päätös luonnonsuojelulaista poikkeamiseksi haetaan tarvittaessa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus).

Jos kaadettavaksi suunnitellussa puussa tai sen välittömässä läheisyydessä on liito-oravan tai lepakoiden käyttämä kolo, pönttö tai risupesä, on ennen kaatotöiden aloittamista otettava yhteyttä Helsingin kaupungin ympäristöpalveluun. Näillä alueilla ympäristöpalveluihin tulee ottaa yhteyttä siinäkin tapauksessa, ettei hanke edellyttäisi maisematyöluvan hakemista. Ympäristöpalvelut konsultoi tarvittaessa ELY-keskusta.

Tarkempia tietoja liito-oravien ja lepakoiden levinneisyydestä saa Helsingin kaupungin ympäristöpalvelujen kartoituksista kaupungin karttapalvelusta. Myös liito-oravien todennäköiset liikkumisreitit tulee ottaa huomioon.

Kuva 3. läkkäitä mäntyjä Lehtisaaressa.

Vaaralliset puut

Alueesta vastaavan toimialan tai liikelaitoksen on kaadettava henkilöturvallisuudelle tai omaisuudelle vaaralliset puut, kun toimenpide on tarpeen välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi. Puiden vaarallisuus on tällöin pystyttävä sopivalla tavalla osoittamaan myös jälkeenpäin ja kaadetun puun tilalle on istutettava uusi vastaava puu, ellei istuttamiselle ole perusteltua estettä. Kun välitöntä vaaraa ei ole, noudatetaan huonokuntoistenkin puiden suhteen normaalia arviointi- ja lupamenettelyä.

Haittaa aiheuttavat puut tonttien rajoilla

Naapuruussuhdelaki antaa tontin haltijalle oikeuden poistaa omalle alueelleen naapurin puolelta ulottuvat juuret ja oksat, mikäli niistä on haittaa. Haittaa kokevan osapuolen on ensisijaisesti pyydettävä puun haltijaa poistamaan juuret ja oksat. Vasta siinä tapauksessa, ettei puun haltija kohtuullisessa ajassa toimi pyynnön mukaisesti, voi haittaa kokeva poistaa oksia ja juuria itse. Poistamisoikeus ulottuu vain rajalinjaan saakka, ei sen yli.

Kaupungin hallinnoimilla alueilla kasvavista haittaa aiheuttavista puista tulee ilmoittaa Kaupunkiympäristön asiakaspalveluun (09-310 22111, käyntiosoite Työpajankatu 8, 00580 Helsinki) tai netissä kaupungin palautejärjestelmän kautta.

Kaupunki suorittaa lähtökohtaisesti itse haittaa aiheuttavan puun leikkaamisen tai mahdollisen kaatamisen.

Lisätietoja

Määräykset ja lainsäädäntö

- Asemakaavat. Helsingin karttapalvelun asemakaavahakemisto.
- MRL 128 §
- Laki eräistä naapuruussuhteista 1920, 8 §
- Helsingin kaupungin rakennusjärjestys 2023, 31 a § ja 52 §
- Kasvinterveyslaki 1110/2019

Muuta

- **Liito-oravat**
Ajantasainen selvitysaineisto on luettavissa Helsingin kaupungin karttapalvelun kohdasta Ympäristö ja luonto.
- **Lepakot**
Ajantasainen selvitysaineisto on luettavissa Helsingin kaupungin karttapalvelusta kohdasta Ympäristö ja luonto.

Valokuvat ja piirrokset

- Kuvat 1,2,3: Rakennusvalvonta

Helsingin rakennusvalvonta
(09) 310 22111
rakennusvalvonta@hel.fi

hel.fi/rava
Hae lupaa ja neuvoa: lupapiste.fi